

Попелюк Вадим Павлович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу, кандидат юридичних
наук*

ДО ПИТАННЯ “ОСКАРЖЕННЯ” РІШЕНЬ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДІ УКРАЇНИ

Конституційною реформою від 30 вересня 2016 року було запроваджено інститут конституційної скарги, оскільки, юридичні та фізичні особи отримали право поставити перед Конституційним Судом України питання щодо визнання неконституційним закону (його окремих положень), які застосовувалися у рішенні суду загальної юрисдикції щодо цієї особи та, в подальшому, переглянути це судове рішення.

Так, відповідно до статті 151-1 Конституції України Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України. Конституційна скарга може бути подана в разі, якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано [1].

З метою забезпечення реалізації інституту конституційної скарги 13 липня 2017 року Верховна Рада ухвалила в новій редакції Закон України «Про Конституційний Суд України» (далі – Закон), яким передбачено порядок подання та розгляду конституційної скарги, вимоги до форми та змісту конституційної скарги, повноваження колегій, сенатів та Великої палати, процедуру проведення попередньої перевірки конституційних скарг Секретаріатом, підстави для відмови у відкритті та припинення

конституційного провадження у справі за конституційною скаргою та інше [2].

Конституційний Суд України 29 березня 2018 року сформував колегії та сенати, що відповідно до Закону стало передумовою для початку розгляду конституційних скарг.

Нормативно-правові вимоги до конституційної скарги встановлені в ст. ст. 35-37, 42, 55-57, 62, 63, 67, 77, 78, 84, 87, 89 Закону, зокрема, ст. 55 Закону, встановлює, що предметом оскарження є закон України (його окремі положення), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу, що, загалом, є тотожним положенню Конституції України.

В зв'язку з цим, важливо відзначити, що однією з вимоги до конституційної скарги проявляються в тому, щоб навести у ній обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, зазнало порушення внаслідок застосування закону.

При цьому цікавим є положення частини третьої ст. 89 Закону, відповідно до якого, якщо Конституційний Суд, розглядаючи справу за конституційною скаргою, визнав закон України (його положення) таким, що відповідає Конституції України, але одночасно виявив, що суд застосував закон України (його положення), витлумачивши його у спосіб, що не відповідає Конституції України, то Конституційний Суд вказує на це у резолютивній частині рішення.

В разі прийняття такого рішення Конституційним Судом України, останнє може стати підставою для перегляду рішення господарського суду за виключними обставинами. Так, відповідно до статті 320 Господарського процесуального кодексу України, рішення господарського суд можуть бути переглянуті за виключними обставинами, а підставами для перегляду

судових рішень у зв'язку з виключними обставинами може бути встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане [3].

На перший погляд, здається, що в цьому випадку, може відбутися лише реалізація приватної мети особи, що подала конституційну скаргу, без визнання неконституційним закону – публічної.

В той же час, таке положення є сумнівним, оскільки вимогами до форми і змісту конституційної скарги встановлено, що предметом оскарження є закон України (його окремі положення), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі на невідповідність Конституції України і фактично відсутня можливість обґрунтування скарги на предмет тлумачення судами закону у спосіб, що не відповідає Конституції України. Далі, сумнівним таке положення є ще й тому, що можливі випадки застосування неконституційного положення Закону в остаточному судовому рішенні, що не порушило право заявника.

Також, Конституційний Суд, незважаючи на приватний характер конституційної скарги, при дослідженні порушення права чи інтересу особи, не має робити це питання ключовим, як це роблять суди загальної юрисдикції, оскільки предмет конституційного провадження є іншим. І останнє, ця вимога прямо не впливає з положень Конституції України, і може тлумачитися як обмеження права особи на конституційну скаргу [4].

Впровадження можливості “оскарження” рішень господарських судів в Конституційному Суді України через конституційну скаргу є безумовно прогресивним кроком для забезпечення захисту прав фізичних та юридичних осіб в Україні. Подання особами приватних конституційних скарг щодо законів, які були застосовані в остаточному судовому рішенні в їх справі

реалізує як захист приватних прав – перегляд справи особи за виключними обставинами, у зв'язку із визнанням неконституційним закону, який застосовувався в межах такої справи, так і захищає публічні інтереси – приведення законодавства у відповідність до Конституції України.

Список використаної літератури:

1. [Електронний ресурс] //Режим доступу// <http://www.rada.gov.ua>
2. [Електронний ресурс] //Режим доступу// <http://www.rada.gov.ua>
3. [Електронний ресурс] //Режим доступу// <http://www.rada.gov.ua>
4. [Електронний ресурс] // Режим доступу
<http://pravo.org.ua/img/zstored/files/Const.pdf>